

ARAŞTIRMA / ARTICLE

Suç Korkusu Konusunda Bir İnceleme: Kadıköy Örneği

*An Examination of Fear of Crime: Kadıköy Example*ID Nilgün Çolpan Erkan,¹ ID Beril Sevin²¹Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul²Kadıköy Belediyesi, İstanbul

ÖZ

Suç korkusu, kişinin bir suçun mağduru olacağına ilişkin yaşadığı korku veya endişe olarak tarif edilmektedir. Bireyin yaşam biçimini etkilediği gibi toplumsal düzeni de bozan bir durum olan suç korkusu bu nedenle geniş kapsamlı, karmaşık ve bir o kadar da önemli bir sorundur. Özellikle kalabalık kentlerde suç korkusu mekânsal kaynaklı olmasının yanı sıra sosyal, psikolojik pek çok faktöre bağlıdır. Birey tehlike ve tehdit altında olmasa bile suç korkusu hissedebilmektedir. Bu da suç korkusu kavramını kentsel bir fenomen haline getirmektedir.

Suç korkusu kentlerdeki güvenli yaşamı tehdit eden suç ile ilişkili ama kısmen de suçtan bağımsız bir olgudur. Yapılan araştırmalara göre suç oranlarının artışı ile suç korkusunda artış saptanırken, suç oranlarındaki azalma, suç korkusunda aynı paralelde bir azalmaya neden olmamaktadır. Bu süreç de suç korkusu konusunda etkili başka faktörlerin olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada İstanbul'un en güvenli ilk üç ilçesinden bir olan Kadıköy'ün merkezinde Kadıköy'de yaşayanlar, çalışanlar ile ziyaretçilerin suç korkusu araştırılmıştır. Özellikle hangi zaman dilimi, ne tür mekânsal özellikler ve durumların suç korkusuna neden olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Bunları saptayabilmek adına çalışma alanında farklı zamanlarda gözlem yapılmış ve mekânın kullanıcıları ile 387 anketten oluşan bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmada katılımcılara Kadıköy'de hangi amaçla ve hangi zaman aralığında buldukları sorulmuş, devamında kendilerinde korku oluşturan durumlar ve mekânları değerlendirmeleri istenmiştir.

Elde edilen sonuçların büyük bölümü uluslararası yazında sözü edilen yaklaşımlarla örtüşmektedir. Kullanıcıların içinde buldukları mekânsal koşulları yorumlayarak algıya dayalı bir risk değerlendirmesi yaptıkları ve buna bağlı karanlık ve ıssızlığın suç korkusunu

ABSTRACT

Fear of crime is described as a fear or anxiety of becoming a victim of a crime. The fear of crime affects the way of life of the individual, is therefore a comprehensive, complicated and an important problem. It is not only a spatial matter but is also connected to social and psychological factors. This makes the concept of fear of crime an urban phenomenon. Fear of crime is associated with crime that threatens the safe life in cities, but is also partly independent of the crime itself. According to researches, the decrease in crime rates do not lead to a decrease in fear of crime in the same parallel. This process shows that there are other factors influencing the fear of crime.

In this study, fear of crime has been researched on people who live, work or are visiting Kadıköy, one of the top three safest districts in Istanbul. The study focuses on the time zone, spatial features and situations to determine causes of fear of crime. In order to be able to identify that, observations were made in the field of study and a study of 387 survey was conducted with the users of the site. In this study participants were asked what purpose and what time interval they were in Kadıköy, and they were desired to evaluate the situations and places that create fear in them.

Most of the results are confirmed the issues mentioned in the international literature. By the interpreting the spatial conditions in which the users exist, it's seen that they make a risk assessment based on perception and that darkness and despair related to it increase the fear of crime. While issues such as feeling of insecurity are confirmed more by visitors, a few spatial measures were found not to have much effect on the fear of crime in Kadıköy. In addition to these, according to the results obtained from the

Geliş tarihi: 07.06.2018 Kabul tarihi: 01.11.2018

Online yayımlanma tarihi: 12.11.2018

İletişim: Nilgün Çolpan Erkan.

e-posta: nilgunerkan@gmail.com

TMMOB
Şehir Plancıları Odası

arttırdığı görülmektedir. Ayrıca güvensizlik duygusunun ziyaretçiler tarafından daha çok hissedildiği gibi konular doğrulanırken, duvar yazıları gibi bazı mekânsal özelliklerin Kadıköy'de suç korkusuna çok da fazla etki etmediği saptanmıştır. Bu sonuçlara ek olarak anket çalışmasından elde edilen verilere göre Kadıköy'de suç korkusu konusunda tedbir alınması gereken yerler belirlenmiş, bu konudaki Kadıköylüler ile ziyaretçilerin farklı hissedip hissetmedikleri ve nedenleri anlaşılmasına çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler: Kadıköy; korkuya neden olan koşullar; mekânsal ölçütler; risk algısı; suç korkusu.

Giriş

Bireylerin temel haklarından biri güvende olmak ve suçtan arınmış bir çevrede yaşama hakkıdır. Bunu olanaksız kılan kentsel suç insanların kentsel mekânı nasıl algıladığını etkileyen bir etmendir. Bu konu ile ilişkili olarak suç dışında kent sakinlerinin yaşam kalitesini, mekân ve tehlike algısını biçimlendiren, diğer bir etmen suç korkusudur. Suç ile ilişkili ama kısmen de bağımsız bir olgu olan suç korkusu mekânsal ve toplumsal çarpan etkisine sahip araştırılması gereken önemli bir kavramdır (Alkimim vd., 2013).

Büyük kentlerde suç korkusu bireyin içinde bulunduğu çevreyi nasıl algıladığı ve değerlendirdiği ile doğrudan ilişkili (Ferraro, 1995, Çardak, 2012:24) olduğundan hem olgusal hem de algısal bir yapıya sahiptir. Bazı durumlarda çevre güvenli olsa bile kimi zaman bireylerin suç korkusu yaşadığı bilinmektedir. Suç korkusu da en az suçun kendisi kadar yaşam kalitesini olumsuz etkileyen, verimliliği düşüren ve toplumsal huzursuzluğa neden olan bir etmendir (Kul, 2013:27, Sipahi, 2016:60-64). Toplumsal ve ekonomik yapıyı da etkilemesinin yanı sıra aslında bireysel iyi olma halini olumsuz etkileyen bu duygunun temelinde suç maruz kalabilme olasılığı yatmaktadır. Suç korkusu en az suçun kendisi kadar zarara neden olmakla birlikte suç olgusundan daha karmaşık süreçlere sahip olduğundan, saptanması ve önlenmesi daha zor ve pahalı bir durum ortaya koymaktadır. Yapılan araştırmalar suç oranlarının suç korkusu düzeylerini ortaya koymak için iyi bir gösterge olmadığını kaydetmektedir. Bu nedenle suç korkusunu belirlemede pek çok başka etmen göz önünde bulundurulmalıdır (Alkimim vd., 2013).

Suç korkusu kriminoloji, psikoloji ve sosyoloji bilim alanlarında araştırma konusu olmuştur. Bunların yanı sıra suç korkusu mekân ile ilişkili olduğundan son dönemlerde artarak coğrafya, kent planlama ve kentsel tasarım bilim alanlarında incelemeye konu olmaktadır. Sosyal ve fizik mekân suç korkusu etkilerken, bu konuda yapılan araştırmalardan elde edilen veriler haritalanabildiğinden suç korkusu büyük oranda mekânsal bir yapıda sergilenmektedir. Birçok yaklaşıma göre mekân organizasyonunda gerçekleştirilen düzenlemeler ile (Wilson ve Kelling, 1982, Newman, 1996, Clarke ve Cornish, 1985) suç ve suç

questionnaire survey, places where measures should be taken about the fear of crime in Kadıköy have been determined and it has been tried to understand if the residents and visitors feel differently.

Keywords: Kadıköy, conditions of fear; fear of crime; spatial parameters; risk assessment.

korkusunun mekândan kaynaklanan bölümünün çözülebileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, korkunun belirli bir ölçüye kadar kişisel bir duygu olduğunu (Çardak, 2012:24) göz ardı etmeden hissedilen suç korkusunun kentsel mekân organizasyonundan kaynaklanan nedenlerini saptamak ve bunların giderilmesi için oluşturulacak temel yaklaşımlara ipuçları sağlamaktır.

Bu amaçla çalışmada İstanbul'un en güvenli ilçelerinden biri olan Kadıköy'ün (Bilen vd. 2013:157) kent merkezinde, kullanıcıların suç korkusu araştırılmıştır. Bu araştırmayla gerçekte diğer bölgelere göre daha güvenli bir kent parçası olan Kadıköy'ün kullanıcılarının, Kadıköy'de suç korkusu yaşayıp yaşamadığı, bölgede yaşanan suç korkusunun nedenleri; hangi durumda ve/veya nerelerde hissedildiği saptanmaya çalışılmıştır. Kentsel mekânda hissedilen korkunun mekândan kaynaklanan ve kullanıcının mekânda bulunma amacı gibi niteliklerine göre değişen durumları da bu çalışmada incelenmiştir.

Çalışma teorik araştırmaların yanı sıra 387 kişinin katıldığı bir anket çalışmasından elde edilen sonuçlar bağlamında ortaya konulmaktadır. Elde edilen sonuçlarla Kadıköy'ün suç korkusu konusunda problemlili alanlarına dikkat çekmek, mekânsal ve durumsal suç korkularını ayırt etmek amaçlanmaktadır.

Suç Korkusu Kavramı

Yabancı yazında "fear of crime" olarak ifade edilen kavram, kısaca bireyin toplumda gerçekleşen suçların mağduru olacağı konusunda korku hissetmesi anlamına gelen, mekânsal algı ve deneyimlerin karmaşık bir bileşenidir (Nasar ve Fisher, 1993). Suç korkusu kavramı, kişinin bir suçun mağduru olacağına ilişkin yaşadığı duygusal korku veya endişe olarak tarif edilmektedir. Suç korkusu risk ve tehlike durumlarında hissedilen bir duygu olarak tanımlanabilir ve içinde stres, endişe, gerginlik, güvensizlik, yalnızlık, mutsuzluk ve kızgınlık duygularını da barındırabilir. (Dolan ve Peasgood, 2006:122) Bireyin, bir güvenlik tehdidi altında olmasa bile, 'belirli bir suçta ve/veya suç unsuru ile ilişkili sembollere karşı geliştirdiği korku ve endişe tepkisi' olarak da tarif edilen (Ferraro, 1995:23) suç korkusu, suçun kendisinden daha karmaşık bir olgudur.

20. yüzyılın ilk yarısında Amerika'da, ikinci yarısında da Avrupa'da araştırılmaya başlanmış olan suç korkusu kavramı coğrafyacılar (Valentine, 1990; Koskela ve Pain, 2000) başta olmak üzere, mimarlar ve şehir plancılar (Treske vd. 1990) ile sosyal bilimcilerin (Valentine, 1990; Saunderson, 2001) ilgi alanına da girmiştir. Dünyadaki çalışmalara rağmen Türkiye'de bu konudaki deneysel araştırmalar sınırlı sayıdadır (Karakus vd., 2010; Çardak, 2012; Uludağ, 2010).

Suç korkusunun sosyal bir problem olarak tanımlanmasının yanı sıra saptanması ve anlaşılması zor olduğundan, çok yönlü sosyal bir fenomen olarak da tanımlanmakta (Farral vd., 1997:674), bireysel olmaktan uzaklaşıp toplumun düşünme ve görme biçimini etkilediği ifade edilmektedir (Kul, 2013:27). Sonuç olarak suç korkusunun bireysel bir kaygı değil, toplumsal bir sorun olduğu kabul edilmektedir.

Suç ve suç korkusu ilişkisinde birinci etmenin suç oranları olduğu fikri kabul görmektedir. Ne var ki her tür suç, suç korkusuna sebebiyet vermediği gibi suç oranlarındaki artış suç korkusunu arttırırken, suç oranlarındaki düşüş suç korkusunda azalma olarak etki etmemektedir (Dolu vd., 2010:58). Bunun yanı sıra son dönemlerde suç korkusu konusunda dünyada yapılan araştırmalar, şiddet ve suç korkusunun artan sayıdaki suç raporlarıyla doğrudan ilişkili olmadığını, korku ve suç oranları arasında bir korelasyon bulunmayabildiğini de doğrulamaktadır (Alkimim vd., 2013:125, 131). Avrupa'da kayıtlar suç oranlarının düştüğünü bildirse de suç korkusunun azaldığına dair veri olmaması bunun bir göstergesi olabilir (Valera ve Guàrdia, 2014:195). Bir kabule göre yüksek suç oranları, yüksek orandaki suç korkusunu açıklamaktadır ancak düşük suç oranlarına sahip kentlerde de yüksek suç korkusu oranlarına rastlamak mümkündür. Örneğin Barcelona düşük suç oranlarına ve kaliteli kamusal alanlara sahip, bölgelere göre ırksal farklılaşmanın çok keskin olmadığı bir kent olmasına rağmen, kentte uzun yıllar boyunca suç korkusu en önemli üç sorun arasında yer almıştır (Valera ve Guàrdia, 2014:196).

Fenomen olarak algılanabilecek olan ikinci etmen ise sosyal bozulma ve potansiyel tehditler ile ilişkilidir. Wilson & Kelling'in (1982) ortaya koyduğu kırık camlar kuramına göre; bireyler çevrelerinde algıladıkları bozukluklar/düzensizlikler oranında, güvenlikleri konusunda endişe duymaktadırlar. Bu düzensizlikler fiziksel olabildiği gibi sosyal ve/veya tehdit edici davranışlar da olabilmektedir (Valera ve Guàrdia, 2014:196).

Suç Korkusunun Etkileri

Suç korkusunun topluma etkisi suçun kendisinin neden olduğu etkilerden daha yıkıcıdır. Suça maruz kalan bireyde doğrudan etkilere neden olan suç, dolaylı olarak toplumda suç korkusuna bağlı güvensizliğe neden olur. Bu durum toplumdaki barış ve güven ortamını zedeler, kentsel yaşama zarar verir (Farral

ve Gadd, 2004: 130). Dolu vd. (2010:61)'ne göre toplumsal barış ve huzurun bozulduğu toplumlar dış etkilere açık, suçun kolayca gelişip yaygınlaşacağı uygun ortamları oluşturur. Bu süreç de suç korkusunu toplumsal yapı içinde çarpan etkisine sahip olan, önemli bir problem haline getirir.

Suç korkusu toplumsal gerilimi arttıranın yanı sıra bireysel düzlemde stres, endişe, güvensizlik, uyumsuzluk, yabancılaşma hatta psikolojik rahatsızlıklar gibi sonuçlara neden olarak, bireyin davranışlarını ve yaşam alışkanlıklarını değiştirmesine yol açmaktadır (Alkimim vd., 2013:131, Uludağ, 2010:4, Çardak, 2012:27). Bu korkunun bireyin seyahat, tüketim alışkanlıkları ile sosyal aktivitelerini değiştirmesine neden olduğu, kişiler arası etkileşimi olumsuz etkilediği ve yaşam kalitesini düşürdüğü bilinmektedir (Dönmezer, 1981:31). Özellikle toplumsal yapı içinde dezavantajlı gruplar olarak tarif edilen yaşlılar, kadınlar ve engellilerde suç korkusunun içe kapanma ve kentsel mekândan uzaklaşmaya neden olduğu görülmektedir (Utma, 2016:499). Bunların yanı sıra suç korkusu dolaylı olarak bireyin kentin sunduğu olanaklardan faydalanmasını da engellemektedir (Alkimim vd., 2013:125).

Suç korkusunun mekânsal etkileri incelendiğinde ise karşılaşılan en temel sonucun mekândan uzaklaşma olduğu görülmektedir. Kadınlar ile yapılan bir araştırmada suç korkusu hissedilen mekâna ilişkin en temel davranışın kaçınma yani korku hissedilen mekândan uzak durma davranışı olduğu saptanmıştır (Çardak, 2012:27, Erkan, 2015). Bu da suç korkusu hissedilen mekânların insanlar tarafından daha az tercih edildiği sonucunu ortaya koymaktadır. Ayrıca ıssızlaşan bu mekânların daha fazla korku üretmesi de kaçınılmazdır. Ek olarak suç korkusu yaşayan bireyler güvenli buldukları mekânlarda toplanmakta veya böyle mekânlar oluşturmaya çalışmaktadırlar. Bu süreç de kentsel yapı içinde ayrışmalara yol açmakta ve özellikle üst gelir grubunun talep gösterdiği, birbirinden ve çevreden izole bölgeler, kapalı siteler üretilmesine zemin hazırlamaktadır.

Suç Korkusu Yaklaşımları

Bireylerde oluşan suç korkusu bireysel deneyimler gibi içsel etmenlere ve mekânın özellikleri, çevrenin sosyal yapısı, medya gibi çevresel kaynaklara dayanmaktadır. Suç korkusu, bireylerin eğitim seviyesi, gelir seviyesi, ırk, yaş, ikamet süresi, mekâna ait olma duygusu ve cinsiyeti gibi içsel etmenlerle ilişkilidir (Gray, Jackson ve Farral, 2011). Bu bağlamda suç korkusundaki temel yaklaşımlardan birisi zayıflık/incinebilirlik yaklaşımıdır. Bu yaklaşım suç korkusunu bireylerin kişisel özellikleri ile ilişkilendirmekte, fiziksel olarak toplumun geri kalanından daha güçsüz, savunmasız ve dışsal etkilere karşı korunaksız oldukları kabul edilen grupların daha sık ve daha derin suç korkusu hissettikleri varsayımına dayanmaktadır. (Ferraro, 1995, Kul, 2013:31-37, Sipahi, 2016:45-51) Kadınlar, yaşlılar, engelliler ve sosyal destekten yoksun olduklarını düşünenlerin

çevreden aldıkları bilgileri daha yoğun biçimde suç korkusu duyumsamak yönünde yorumladıkları iddia edilmektedir. Bazı çalışmalarda yaşa bağlı anlamlı farklılıklar elde edilemezken, kişiye karşı işlenen suçlar konusunda kadınlarda suç korkusunun erkeklere göre daha yüksek olduğu araştırmalarla desteklenmektedir¹ (Jackson, 2009:14).

Bireylerin çevrenin risk düzeyi ile ilgili değerlendirme yapmasını sağlayan sistem, bu içsel ve dışsal etmenlerin farklı oranlardaki toplamından oluşmaktadır. (Smolej ve Kivivuari, 2006: 214). Bu değerlendirme sürecine göre bireyin mekânda korku hissetmesini biçimlendiren etmenlerden biri mekânı algılayış biçimidir. Korku mekânsal algıyı biçimlendirdiği gibi, mekânsal özellikler de risk algısını biçimlendirmektedir (England ve Simon, 2010).

Bazı yaklaşımlara göre suçun oluşumunda toplumsal ve fiziksel düzensizlik ile mekânsal bakımsızlığın suçun oluşumunda rol oynadığı kabul edilmektedir (Ferraro, 1995, Wilson & Kelling, 1982, Kul, 2012:39-42, Sipahi, 2016:51-60). Bu kabulden yola çıkarak aynı etmenlerin suç korkusunun da oluşumunda etkili olduğu, düzensizliğin algılanış şeklinin suç korkusunu belirlediği kabul edilebilir.

Çevresel etmenlere bağlı suç korkusunun ortaya çıkışı kullanıcıların, sosyal ve fiziksel çevreden gözlem yolu ile bilgi alması ve bu bilgiler ile çevredeki risk durumlarını değerlendirmeleri ile ilişkilidir (Ferraro, 1995). Mekânsal etmenler göz önünde bulundurulduğunda suç korkusunun artışı tetikleyen etmenler arasında çevredeki toplanmamış çöpler, gürültü, terk edilmiş yapılar, hasarlı araçlar gibi etmenler sayılmaktadır. Bunların yanı sıra suç nedeniyle kötü şöhreti olan bölgeler, tehdit oluşturduğu düşünülen (çeteler, sarhoşlar vb) kullanıcıların varlığı gibi sosyal etmenler ve o çevredeki suç vakalarının ciddiyeti ve bilinirliği de tetikleyici olabilmektedir (Taylor & Covington, 1993; McCrea et al., 2005, Yirmibeşoğlu ve Ergun, 2015, Kul, 2013:39, Uludağ ve Dolu, 2013:26). Kısacası bireyler yakın çevrelerindeki düzensizliği suç işareti olarak algılamakta ve bu işaretleri gözlemediği çevreyi riskli, güvensiz olarak değerlendirerek suç ile bağdaştırmakta ve o çevreye ilişkin suç korkusu geliştirmektedir (Özaşçılar ve Ziyalar, 2009:9).

Çevresel düzensizliğin yanı sıra mekândaki görsel alan (karanlık, açıklık, kör noktaların varlığı), görsel kontrol düzeyi (mekâna bakan pençelerin varlığı, duvar ve çitlerin şeffaflığı, diğer insanların varlığı) gibi görme ve görülebilmeye ilişkili niteliklerin de suç korkusu konusunda etkili olduğu vurgulanmaktadır (Treske vd.,1990; Tandoğan ve İlhan, 2016; Fisher ve Nasar, 1992). Özellikle 'gece' Kul'a göre (2013) suç açısından olumsuz anlam yüklenen bir zaman dilimidir. Suç istatistiklerine göre suçların daha çok gündüz meydana gelmesine karşın, yapılan araştırmalarda bireyler geceleri daha güvensiz

bulmaktadırlar. Bunda görme, görülme, yardım alma konularındaki olumsuz durumlar, ıssızlık gibi etmenlerin etkisi olduğu varsayılabilir.

Greene ve Greene (2013)'e göre suç korkusunun azaltılmasında önemli bir etmen olarak belirlenen 'diğer insanların varlığı, görülebilmeye etkili olduğu kadar, yardıma erişebilmede de etkilidir. Yardıma erişebilme duygusunu güçlendiren ve bağlı olarak suç korkusunu azaltan etmenler bekçi, polis gibi güvenlik görevlilerinin, karakol, toplu taşıma durakları gibi mekânların varlığı da sayılabilir. Ancak bazı mekânlar ve kullanımlar da suç korkusunun tetiklenmesinde veya artmasında etkili olmaktadır. Bunlar içkili işletmelerin yakını, altgeçitler, terk edilmiş yapılar, gece ıssız olan park alanları, bağımlıların toplandığı, güven telkin etmeyen mekânlar olarak sıralanabilir (Greene ve Greene, 2013, Erkan, 2015).

Bunlara ek olarak içinde bulunan çevrenin sosyal yapısı, çevrede yaşayanların sosyal profili, tanıdıklık, çevrede yaşama süresi, çevrenin kimliği, çevrenin suçluluk düzeyi, kötü şöhreti gibi özellikleri de kullanıcının suç korkusu düzeyinde etkili olmaktadır (Greene ve Greene 2013, Yirmibeşoğlu ve Ergun, 2015). Ferraro (1995) potansiyel olarak tehdit edici durumları değerlendirirken iki uyarıcı ele almıştır. Bunlar çevresel değişkenler ve güvenli olmayan ortamlar hakkında paylaşılan bilgilerdir. Son zamanlarda yapılan araştırmalar en az çevresel etmenler kadar sosyal etmenlerin de bir yeri güvensiz olarak tanımlamada etkili olduğunu göstermektedir (Valera ve Guàrdia, 2014:196). Bunlardan anlaşılacağı üzere insanlar tehlikeli olarak algıladıkları ve korkuyla tepki verdikleri yerlerin sosyo-fiziksel özelliklerine odaklanmaktadırlar (Wilcox, Quisenberry ve Jones, 2003).

Günümüz kentlerinin en temel sorunlarından biri olan güvenlik konusuna suç korkusu çerçevesinde bakan bu çalışmada İstanbul'un çok sayıda ziyaretçi alan ilçelerinden birinin merkezi incelenmiştir. Son yıllarda eğlence ve kültür odağı haline gelen Kadıköy sadece İstanbul'un değil dünyanın pek çok yerinden ziyaretçiyi çekmektedir. Artan kullanıcı nüfusu kent merkezinde güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Bu çalışmada Kadıköylüleri ve ziyaretçilerin alanında hissettikleri suç korkusu ve güvenlik algılarını incelemekte, aralarında fark olup olmadığını saptamaya çalışılmaktadır.

Kadıköy

Kadıköy ilçesi farklı kesimlerden çok sayıda insanın bir araya geldiği bir merkezdir. Son yıllarda daha kalabalık, daha kozmopolit hale gelen merkezin gece nüfusu gündüz nüfusuna oranla çok düşük olsa da, eğlence ve yeme içme mekânları nedeniyle gece geç saatlere kadar yaşayan bir merkez hâline gelmiştir. Bu durumda ilçenin konumuyla beraber, çalışma alanında son

¹ Jackson'ın (2009:371) çalışmasında kişiye karşı işlenen suçlarda cinsiyet farkı kadınlar aleyhine ortaya konulurken, mülke karşı işlenen suçlarda cinsiyet farkı saptanamamıştır.

yıllarda hız kazanmış ulaşım projeleri ile aktarma istasyonu niteliği kazanmasının da büyük etkisi vardır. 2012 yılında hizmet vermeye başlayan Kadıköy-Kartal Metrosu, 2013 yılında hizmet vermeye başlayan Marmaray ve bu projelerin Kadıköy'e çıkış noktaları yalnızca fiziksel çevreyi değiştirmemiş, bir yandan da ilçeye çevre ilçelerden nüfus akışı sağlamıştır. TÜİK 2017 verilerine göre 451453 kişilik nüfusa sahip Kadıköy'de, gezmeye, eğlenmeye, alışverişe, resmi işlemlerinin takibine ya da çalıştığı işyerine gelen kesimlerden oluşan 3 milyon ziyaretçi nüfus bulunmaktadır (Kadıköy İlçe Nüfus Müdürlüğü, 2017). Bu durumda ilçenin yerleşik nüfusunun yaklaşık olarak 6.5 katı kadar çeşitli noktalardan gelen insanlar, çeşitli sebeplerle (iş, eğlence, aile-arkadaş ziyareti, ulaşım, alışveriş... gibi) Kadıköy'ü ziyaret etmektedir.

Bu çalışma için Kadıköy'ün seçilmesinin başında merkezin yoğun ve çeşitli kullanıcı profiline sahip olması gelmektedir. Kadıköy'ün seçilmesini etkileyen diğer neden ise ilçenin yapılan bir araştırma sonucunda en güvenli 3 ilçeden biri olduğunun belirlenmesidir (Bilen vd. 2013:157). Bu durum, suç korkusunu güvenli olduğu bilinen bir alanda inceleyerek, suç oranlarından bağımsız mekânsal etmenlere odaklanmayı kolaylaştıracağı için önemlidir. Diğer nedeni ise Kadıköy'ün çeşitli ulaşım modları ve sahip olduğu işlevler sayesinde farklı kesimlerden, çok sayıda insanın bir arada yaşadığı, çalıştığı veya içinden geliştiği bir yer ve önemli bir aktarma merkezi olmasıdır. Sadece toplu taşıma yoluyla çalışma alanına gelen nüfus incelendiğinde merkezin ziyaretçi sayısının günlük 900.000² kişiyi aştığı görülmektedir.

Kadıköy'de çalışma alanı olarak belirlenen alan; ziyaretçi nüfusu yüksek olan, geleneksel çarşuyu kapsayan, perakende ticaret alanları ile aktarma merkezi ve rekreasyon alanı olarak işlev gören kıyı alanlarını içeren merkez alanıdır. Bu alanlarda haftanın çeşitli gün ve saatlerinde gözlemler gerçekleştirilmiş, aşağıda yöntemi açıklanan anket çalışması uygulanmıştır. Anket çalışmasında sorular merkez hakkında olmasına karşın bazı katılımcıların merkez dışından da örnekler verdiği görülmüştür.

Yöntem

Araştırma suç korkusu kavramı ve bu konuda yapılmış çalışmalarını inceleyerek başlamıştır. Üstteki bölümde açıklanan etmenler bağlamında çalışma alanının seçilmesi ile alandaki kullanıcının konu hakkındaki düşünceleri ve duygularını derlemek amacıyla geniş kapsamlı bir anket uygulanmıştır. Araştırmanın

anket süreci 2017 yılının Mayıs ve Haziran aylarında yürütülmüş, 171'i çevrimiçi, 216'sı yüz yüze olmak üzere toplam 387³ adet anket gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi gerçekleştirilen anketler sokakta gündelik hayatın acelesi içinde, anket yanıtlamak için vakit harcamak istemeyen katılımcıları çalışmaya dahil edebilmek; çalışmada alanda uygulanan ayaküstü, hızlıca/çok da düşünmeden verilen yanıtların oranını azaltabilmek; sosyal medyayı etkin kullanan genç kesimin ilgisini çekebilmek amacıyla uygulanmıştır. Bu anketler Kadıköy ile ilgisi bulunan (Kadıköy'de yaşayan, çalışan veya ziyaret eden) bireylere sosyal medya aracılığıyla ulaşılarak uygulanmıştır. Yüz yüze gerçekleştirilen anketler ise hafta içi ve hafta sonu olmak üzere, geleneksel çarşı içi, sahil bölgesi, iskeleler, duraklar ve metro çıkışlarının çevresi, Altıyol, Bahariye, Rıhtım ve Söğütluçeşme caddeleri gibi ticaret alanlarında kullanıcıların yoğunlaştığı altbölgelelerde rastgele seçilen kullanıcılara uygulanmıştır.

Anketin ilk bölümünde katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek, medeni durum, yaşanan ve çalışılan semt gibi bilgileri ve herhangi bir suçun mağduru olup olmadıkları sorulmuştur.

Anketin ikinci bölümünde katılımcılardan Kadıköy merkezi hangi sıklıkta, ne amaçla ve hangi zaman dilimlerinde kullandıkları bilgileri derlenmiştir. Bu sorunun devamında katılımcılara Kadıköy'de güvende hissetmedikleri bir yer olup olmadığı sorulmuştur. Yanıt evet ise nerede ve hangi zaman diliminde korku hissedildiği bilgisi derlenmiştir.

Anketin devamında açık uçlu soruya verilen yanıtları test etmek, atlanan ve/veya unutulmuş bir mekânı anımsatmak amacıyla katılımcılardan Kadıköy ve çevresi için korku hissettiren mekânlar sorgulanmıştır. Katılımcının 'hiç katılmıyorum' ve 'kesinlikle katılıyorum'⁴ arasında değişen 5 kademeli likert ölçeği ile değerlendireceği, korku hissedilebilecek mekânlar sıralanmıştır. Korku hissedilmesine neden olabilecek 15 adet mekân ve mekânsal nitelik tarifi yapılmıştır. Katılımcı istediği kadar seçeneği işaretlemekte özgür bırakılmış, ayrıca seçenekler arasında bulunmayan ancak korku hissettiği bir mekânı yazması için boş bir satır sunularak cesaretlendirilmiştir. Bu bölümdeki tanımlar toplu taşıma araçları; otobüs–minibüs durakları; metro istasyonları; alt geçit; konut alanları; (gece) çarşı bölgesi; (gece) sahil bölgesi; ara sokak; ana cadde; park; içki servisi yapılan yerlerin yakını; açık otopark; kapalı otopark; duvar yazıları/resimleri olan yerler; terk edilmiş, boş yapıların çevresi biçiminde ifade edilmiştir.

² Kadıköy merkezindeki yaklaşık kullanıcı sayısını belirlemek için, Kadıköy Belediyesi'nden elde edilen, 2017 yılı İstanbul Şehir Hatları, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Raylı Sistem Projeler Müdürlüğü ve Toplu Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü verilerinden faydalanılmıştır. Bu veriler ile çalışma alanında toplu ulaşım duraklarını (istasyon, iskele) kullanan yaklaşık yolcu sayısı hesaplanmıştır. Kadıköy-Kartal metrosu, Kadıköy istasyonunu kullanan günlük ortalama yolcu sayısı 250.000 kişi, Kadıköy'deki iskeleleri kullanan sayısı günlük ortalama 60.690 kişi, Kadıköy'den kalkan otobüs hatlarındaki yolcu sayısı ortalama 586.235 kişi olarak alınmıştır. Bu değerler içinde minibüs, dolmuş, özel araç kullanarak ve yaya olarak merkeze ulaşan ziyaretçiler dahil değildir.

³ Evrenin büyüklüğü bilinmiyorsa, + - 0.05 örnekleme hatası ve %95 güven aralığı sınırları dahilinde en az 384 anketin gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004:50). Bu çalışmada 395 anket gerçekleştirilmiş ve 387 anket değerlendirilmeye alınmıştır.

⁴ Hiç katılmıyorum (1-1.799), katılıyorum (1.80-2.599), kararsızım (2.6-3.3999), katılıyorum (3.4-4.1999), kesinlikle katılıyorum (4.2-5).

Anketin diğer bölümü korku kaynağı olabilecek koşulların sorgulandığı bölümdür. Tanımlanan durumların hepsi suç korkusu ile ilgili seçilmemiş sokak hayvanlarının varlığı, kaybolmak gibi diğer korku durumları da tarif edilmiştir. Bu ifadeler katılımcıların korku hissettikleri koşulları anlamak adına oluşturulmuş seçeneklerdir. Burada suç korkusunun yanı sıra kentsel mekânda duyumsanabilecek rahatsızlık veren duyguları harekete geçireceği varsayılan durumlar tarif edilmiştir. Bu koşullar; kaybolmak; kalabalık; ıssızlık; karanlık; dilenciler, tinerci ya da evsizlerin varlığı; yabancıların laf atması; sokak hayvanlarının varlığı; size bakılması; kalabalık bir grubun gürültü yapması biçiminde durum tarif eden dokuz tanımdan oluşmaktadır. Yine en alta katılımcının seçenekler arasında olmayan bir durumu ekleyebileceği, boş bir satır bırakılmıştır.

Çalışmada Kadıköy'de yaşayan ve çalışanlar ile ziyaretçiler arasındaki 'korku' duygusu bağlamında mekânın algılanmasındaki farklılıklar saptanmaya çalışılmıştır. Kadıköy'de yaşayan ve çalışanların daha uzun süre bu alanda bulunmaları, ziyaretçilere kıyasla bu alanda bulunmaları kendi tercihleri bile olsa zorunluluklara dayalı olması ve/veya mekâna daha fazla aidiyet geliştirmiş olma olasılıkları gözetilerek ziyaretçilerden ayrı değerlendirilmişlerdir. Ziyaretçiler ise alanda alışveriş, eğlence, rekreasyon ve ulaşım amaçlı, görece daha kısa süreli ve daha seyrek bulunan kişilerden oluşmaktadır. Bu iki farklı kullanıcı grubunun Kadıköy merkezindeki suç korkusu algılarında farklılık olup olmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile değerlendirilmiştir. Gerçekleştirilen bu çalışmada ölçek güvenilirlik analizi sonuçlarına göre ölçek maddeleri 25, Cronbach's Alpha değeri 0.9290 olarak saptanmıştır.

Bulgular

Ankete katılan kadınların sayısı erkeklerin sayısından fazladır. Bunun nedeni, kadınların ankete katılmakta daha istekli olmalarından kaynaklanmıştır. Bunun da sebebi Jackson'a göre (2009:371, 381) erkeklerin korkularını ifade etmede kadınlar kadar rahat olmalarını⁵ olabilir.

Çalışmaya katılanların eğitim düzeyinin de, %79'u lisans ve üzeri mezun ile oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu da çevre sakinlerinin ve ziyaretçilerin eğitim düzeyinin yüksek olması ve eğitilmiş kesimin ankete daha çok ilgi göstermesi ile açıklanabilir. Ankete katılanların %31'i Kadıköy'de yaşayan ve çalışan, %69'u ise Kadıköy'ü çeşitli amaçlarla ziyaret eden kişilerden oluşmaktadır (Tablo 1).

İstanbul'da yapılan bir araştırmaya göre bir suça maruz kalma korkusu yaşayarak güvenle hareket edemeyeceğini düşünenlerin oranı %79 (Kul, 2013:86, Karasu, 2017:63) iken; ankete katılan

Kadıköy sakinlerinin (yaşayan ve çalışanların toplamı) %38'i, ziyaretçilerin ise %44'ü Kadıköy'de güvende hissetmedikleri bir yer olup olmadığı sorusuna 'evet' yanıtı vermişlerdir (Tablo 2, 4).

Aşağıdaki Tablo 2 örnekleme dahil olan kişilerin Kadıköy'de bulunma sıklıklarına göre sırasıyla, "korku hissedilen yer olup olmadığı", "korku hissedilen saatler" ve "korku hissedilen zaman dilimi" sorularına verdikleri cevapların ortalamalarını göstermektedir. Söz konusu cevaplar, korku hissedilen yerler için sırasıyla "1=Evet" ile "2=Hayır" seçeneklerini içermektedir. İkinci olarak, korku hissedilen saatler için cevaplar, "1=Sabah", "2=Öğle", "3=Akşam", "4=Gece", "5=Hepsi" ve "0=Hiçbiri" arasında dağılmaktadır. Son olarak, korku hissedilen zaman dilimi için cevaplar, "1=Hafta içi", "2=Hafta sonu", "3=Her ikisi de", "0=Hiçbiri" seçeneklerini içermektedir.

Bu doğrultuda, verilen cevapların ortalaması sırasıyla "korku hissedilen yer olup olmadığı" durumu için, iş ve barınma amaç-

Tablo 1. Anket katılımcılarının cinsiyeti, eğitim düzeyi ve Kadıköy'de bulunma nedenleri

	Kadın	%	Erkek	%	Toplam	%
	237	61.2	150	38.8	387	100
Yaş						
15-25	63	27	35	23	98	25
26-35	91	38	62	41	153	40
36-45	51	22	24	16	75	19
46-55	17	7	11	7	28	7
56-65	9	6	13	9	22	6
65+	6	14	5	24	11	17
Total	237	100	150	100	387	100
Eğitim düzeyi						
İlkokul	7	3	6	4	13	3
Ortaokul	5	2	7	5	12	3
Lise	38	16	20	13	58	15
Üniversite	143	60	96	64	239	62
Lisansüstü	44	19	21	14	65	17
Total	237	100	150	100	387	100
Kadıköy'de bulunma nedeni						
Barınma ve çalışma	65	27	55	37	120	31
Diğer	172	73	95	63	267	69
Total	237	100	150	100	387	100

⁵ Jackson'a göre (2009:371, 381) kadınlara kıyasla erkekler korku hissettiğini ifade etmek ve bildirmek konusunda daha az isteklidir. Bu durum bu konudaki araştırmaların sonuçlarını kısmen etkileyebilecek bir etmendir ve göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çalışmada da elde edilen cinsiyet farklılıkları, kaygıdaki gerçek farklılıklara değil, araştırmaya katılma konusunda gösterilen sosyal istekliliğe ve kendini ifade etme eğilimlerine bağlı olabilir.

lı Kadıköy'de bulunanlarda 1.39, alışveriş, eğlence vb. nedenlerle Kadıköy'de bulunanlarda 1.43 şeklindedir. Korku hissedilen saatler için ise cevapların ortalaması sırasıyla iş ve barınma amaçlı Kadıköy'de bulunanlarda 2.35, alışveriş, eğlence vb. nedenlerle Kadıköy'de bulunanlarda 2.51 şeklindedir. Korku hissedilen zaman dilimi için ise cevapların ortalaması sırasıyla iş ve barınma amaçlı Kadıköy'de bulunanlarda 1.26, alışveriş, eğlence vb. nedenlerle Kadıköy'de bulunanlarda 1.27 şeklindedir.

Korku hissedilen yer ve zaman dilimleri konusunda 'hiçbiri' seçeneğini işaretleyen katılımcıların cevapları değerlendirmeye dahil edilmediğinde; korku hissedilen saat için ortalama 3.84 yani gece saatleri, korku hissedilen zaman diliminde ise ortalama 2.29 ile hafta sonları korku hissedilen zamanlar olduğu saptanmıştır. Kadıköy'de korku hissedilen zaman dilimine, haftanın günlerine göre bakıldığında hafta içi veya hafta sonu zamanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Kadıköy sakinlerinin %40'ı "Hiçbiri" diyerek suç korkusu hissini belirli saatlere göre oluşmadığını veya değişiklik göstermediğini ifade ederken, geri kalan (%60) belirli saatlerde korku hissettiğini ifade edenlerin %79.1'i gece saatlerinde suç korkusu arttığını açıklamıştır. Kadıköy'de ziyaretçi olanların ise %34'ü "Hiçbiri" diyerek suç korkusunun hissini belirli saatlere göre oluşmadığını veya değişiklik göstermediğini ifade ederken, geri kalanın (%66) %76.1'i gece saatlerinde suç korkusunun arttığını ifade etmiştir. Bu durumda Kadıköy'ün ziyaretçisi veya sakini arasında fark olmaksızın en çok korku duyulan saatin gece saatleri olduğu sonucu çıkarılabilir. Türkiye genelinde ve Beyoğlu'nda yapılmış araştırmalarda da gece saatleri konusunda benzer sonuçların elde edildiği görülmüştür. Türkiye genelinde yapılmış olan araştırmada katılımcıların %34.2'si

(Uludağ ve Dolu, 2011:61-62, Karasu, 2017:58), başka bir araştırmada ise katılımcıların %60,4'ü gece tek başına dışarı çıkmayı güvenli bulmadığını (Sipahi, 2016:89, Karasu, 2017:58) belirtmiştir. Beyoğlu'nda gerçekleştirilen suç korkusu araştırmasında, sakinlerin çoğu (%81) ve ziyaretçilerin çoğu (%81) alanın gün boyu güvenli olduğunu belirtirken; gece güvenliği açısından yarından fazla sakin (%53.4) ve ziyaretçi (%57.2) Beyoğlu'nu güvenli bulmadığını belirtmiştir (Ergun ve Yirmibeşoğlu, 2016:3112).

Gerçekleştirilen t-testi sonucunda Kadıköy sakinleri ile ziyaretçiler arasında korku hissedilen yer olup olmadığı konusunda istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Testin boş hipotezi iki grubun ortalaması arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı yönündedir. Bu bağlamda aşağıdaki tabloda, "korku hissedilen yer olup olmadığı", "korku hissedilen saatler" ve "korku hissedilen zaman dilimi" soruları için Kadıköy'de bulunma nedeni bakımından kişiler arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Her iki grup içinde cevapların ortalaması istatistiki olarak aynı anlama gelmektedir. (Tablo 2)

Anket katılımcılarının çoğu Kadıköy güvende hissetmediği yerlerin bulunmadığını ifade etse de Kadıköy'de bulunma nedenine göre sakinlerinin %38'i, ziyaretçilerinin %44'ü de Kadıköy'de güvende hissetmediği yerler bulunduğunu ifade etmiştir. Beyoğlu'nda gerçekleştirilen suç korkusu araştırmasında da benzer biçimde sakinlerin (%79.4) ve ziyaretçilerin (%84.7) çoğunun tek başına yürümekten korkmadığı; ancak sakinlerin %31.7'sinin ve ziyaretçilerin %41.1'inin bazı sokaklardan geçmekten korktuğu sonucuna varılmıştır (Ergun ve Yirmibeşoğlu, 2016:3112).

Tablo 2. Bağımsız gruplar için t-testine göre katılımcıların Kadıköy'de bulunma nedenine bağlı korku hissetme durumu

Kadıköy'de bulunma nedenine bağlı korku hissi	N	Ortalama	Std. hata	Levene eşit varyans testi		T testi					
				F	p	t	df	p	95% Güven aralığı		
									Alt bant	Üst bant	
Korku hissi											
Barınma ve çalışma	120	1.3917	0.0447	Eşit varyans varsayımı altında	2.858	.092	-.787	385	.432	-.14967	.06409
Diğer	267	1.4345	0.0304								
Korku hissedilen saat											
Barınma ve çalışma	120	2.3500	0.1793	Eşit varyans varsayımı altında*	4.508	.034	-.782	385	.435	-.57310	.24688
Diğer	267	2.5131	0.1142								
Korku hissedilen zaman dilimi											
Barınma ve çalışma	119	1.2689	0.1209	Eşit varyans varsayımı altında	2.437	.119	-.042	379	.967	-.28337	.27157
Diğer	262	1.2748	0.0776								

*"Korku hissedilen saat" değişkeni Levene Testi'ni geçememekle birlikte, varyansın homojen olup olmaması durumları arasında test skorları yönünden bir fark bulunmamaktadır.

Kadıköy'de katılımcıların korku hissettikleri yerler incelendiğinde en yüksek değere (sakinlerin %25'i ve ziyaretçilerin %41'i) sahip yerin Kadıköy rıhtım bölgesi olduğu görülmektedir. İskeleler, otobüs, minibüs durakları ile gün içinde en kalabalık, gece saatlerinde de ıssız olan bu bölge ziyaretçiler için sakinlerden daha fazla korkuya neden olmaktadır. Buna ek olarak metrobüs durağı çevresi, Hasanpaşa, Söğütluçeşme tren istasyonu ve altgeçidi ikinci sırada yer almaktadır. Ara sokaklar, çarşı, Altıyol civarı ise yine ziyaretçiler tarafından daha güvensiz görülen alanlardır. Buna karşılık Yeldeğirmeni'nden rıhtıma inen sokaklar ile çalışma alanında olmamasına rağmen Fikirtepe'yi Kadıköy sakinlerinin güvensiz bulduğu saptanmıştır (Tablo 3).

Ankette açık uçlu olarak sorulan korku hissedilen yerler sorusuna verilen yanıtları test etmek, yanıtlarda hiç sözü edilmeyen seçenekler ve durumları da irdeleyebilmek amacıyla katılımcılara Kadıköy kullanıcısının korku hissedebilecekleri, gözlemler sonucunda belirlenen bir 15 adet mekân tarifi edilmiştir. Kadıköy'de korku hissedilen mekânları anlayabilmek için, yer adı belirtmeden kullanılan bu ifadeleri, katılımcıların beşli likert ölçeği ile değerlendirmesi istenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre 'altgeçit' (Kadıköylüler 3.23, ziyaretçiler 3.31), 'gece çarşı bölgesi' (Kadıköylüler 3.43, ziyaretçiler 3.60), 'gece sahil bölgesi' (Kadıköylüler 3.28, ziyaretçiler 3.27), 'ara sokak'

(Kadıköylüler 3.00, ziyaretçiler 3.32), ve 'terk edilmiş boş, yapı ve arazilerin çevresi' (Kadıköylüler 3.43, ziyaretçiler 3.60), Kadıköy'de korku hissedilen alanlar olarak saptanmıştır. Bunların dışında 'konut alanları', 'ana cadde' ve 'duvar resimleri ve yazıları olan alanlar'ın görece daha az kişi tarafından, daha az korku hissedilen alanlar olduğu görülmektedir (Tablo 4).

Aşağıdaki t-testine göre sırasıyla "toplu taşıma araçları", "duvar yazıları-resimleri olan yerler" ve "ara sokak" için hesaplanan test istatistiği kritik değer üstündedir ($P_{\text{TOPLUTAŞIMA}}=0.035<0.05$, $P_{\text{DUVARYAZILARI}}=0.001<0.05$, $P_{\text{ARASOKAK}}=0.025<0.05$). Sıralanan yerler için iki grubun verdiği cevaplar arasındaki istatistiksel fark, bu yerlerde Kadıköylüler ile ziyaretçiler arasında korku hissi bağlamında farklılık bulunduğunu göstermektedir. Buna göre bu yerlerde ziyaretçiler, Kadıköylülere oranla daha çok korku hissine kapılmaktadır (Tablo 4).

Ankette açık uçlu ve likert tipi sorular ile sorulan korku hissedilen yerler sorusuna, ek olarak yine gözlemlere dayanarak, dokuz adet korku hissedilebilecek koşul tarif edilmiştir. Katılımcılardan bu koşulları da beşli likert ölçeği ile değerlendirmeleri istenmiştir. Söz konusu likert ölçeği, sırasıyla "1=Hiç Katılmıyorum" ile "5=Kesinlikle Katılıyorum" seçenekleri arasında dağılmaktadır. Yapılan değerlendirmeye göre seçenekler

Tablo 3. Katılımcıların Kadıköy'de güvende hissetmediği yerler

	Kadıköy'de bulunma nedenine göre					
	Yaşayan+çalışan	%	Ziyaretçi	%	Toplam	%
Kadıköy'de güvende hissetmediğiniz bir yer var mı?						
Evet	46	38	117	44	163	42
Hayır	74	62	150	56	224	58
Toplam	120	100	267	100	387	100
Kadıköy'ün neresinde kendinizi güvende hissetmezsiniz?						
Rıhtım, sahil, minibüs durakları, iskele çevresi, metro girişleri	13	25	47	41	60	35
Metrobüs, Söğütluçeşme, Hasanpaşa, altgeçit	8	15	12	10	20	12
Ara sokaklar	4	8	18	16	22	13
Çarşı, merkez, Altıyol civarı	4	8	17	15	21	12
Alkollü mekanları, barlar sokağı	5	10	8	7	13	8
Fikirtepe	7	13	7	6	14	8
Yeldeğirmeni, orada rıhtıma inen sokaklar	8	15	-	-	8	5
Her yer	1	2	-	-	5	3
İssız, sessiz, karanlık sokaklar	2	4	2	2	4	2
Ana cadde	-	-	2	2	2	1
Metro istasyonları	-	-	2	2	2	1
Otopark	-	-	1	1	1	1
Toplam	52	100	116	100	172*	100

*Bazı katılımcılar 'güvende hissetmedikleri' birden fazla yer belirttiklerinden, toplam değer 'evet' yanıtından fazladır.

Tablo 4. Bağımsız gruplar için t testine göre katılımcıların Kadıköy'de korku hissettiği yerler

Kadıköy'de bulunma nedenine bağlı korku hissi	N	Ortalama	Std. hata	Levene eşit varyans testi			T testi				
				F	p	t	df	p	95% Güven aralığı		
									Alt bant	Üst bant	
Toplu taşıma araçları											
Barınma ve çalışma	120	2.3000	0.1151	Eşit varyans varsayımı altında	.021	.885	-2.121	385	.035	-.55503	-.02100
Diğer	267	2.5880	0.0749								
Otobüs minibüs durakları											
Barınma ve çalışma	120	2.5250	0.1177	Eşit varyans varsayımı altında	.005	.941	-1.666	385	.096	-.52112	.04303
Diğer	267	2.7640	0.0803								
Metro istasyonları											
Barınma ve çalışma	120	2.3500	0.1114	Eşit varyans varsayımı altında	.224	.637	-0.850	385	.396	-.37912	.15028
Diğer	267	2.4644	0.0751								
Alt geçit											
Barınma ve çalışma	120	3.2333	0.1211	Eşit varyans varsayımı altında	.003	.959	-0.533	385	.594	-.36358	.20852
Diğer	267	3.3109	0.0809								
Konut alanları											
Barınma ve çalışma	120	1.9750	0.0865	Eşit varyans varsayımı altında	.798	.372	-0.267	385	.790	-.24056	.18307
Diğer	267	2.0037	0.0609								
Gece çarşı bölgesi											
Barınma ve çalışma	120	3.4333	0.1158	Eşit varyans varsayımı altında	.435	.510	-1.252	385	.211	-.44566	.09885
Diğer	267	3.6067	0.0769								
Gece sahil bölgesi											
Barınma ve çalışma	120	3.2833	0.1231	Eşit varyans varsayımı altında	.157	.692	0.042	385	.966	-.28097	.29333
Diğer	267	3.2772	0.0808								
Park											
Barınma ve çalışma	120	2.7083	0.1180	Eşit varyans varsayımı altında	.512	.474	-0.447	385	.655	-.34090	.21450
Diğer	267	2.7715	0.0784								
Açık otopark											
Barınma ve çalışma	120	2.2417	0.1032	Eşit varyans varsayımı altında	1.552	.214	-1.234	385	.218	-.41264	.09448
Diğer	267	2.4007	0.0730								
Kapalı otopark											
Barınma ve çalışma	120	2.4667	0.1165	Eşit varyans varsayımı altında	.063	.803	-1.361	385	.174	-.47064	.08562
Diğer	267	2.6592	0.0791								
Duvar yazıları/resimleri olan yerler											
Barınma ve çalışma	120	1.6000	0.0752	Eşit varyans varsayımı altında	.560	.455	-3.261	385	.001	-.53312	-.13205
Diğer	267	1.9326	0.0594								

Tablo 4. Devamı

Kadıköy'de bulunma nedenine bağlı korku hissi	N	Ortalama	Std. hata	Levene eşit varyans testi			T testi			95% Güven aralığı	
				F	p	t	df	p	Alt bant	Üst bant	
Ara sokak											
Barınma ve çalışma	120	3.0083	0.1204	Eşit varyans varsayımı altında	.456	.500	-2.246	385	.025	-.60245	-.04006
Diğer	267	3.3296	0.0792								
Ana cadde											
Barınma ve çalışma	120	1.9667	0.0975	Eşit varyans varsayımı altında	.767	.382	0.276	385	.783	-.18597	.24664
Diğer	267	1.9363	0.0593								
İçki servisi yapılan yerlerin yakını											
Barınma ve çalışma	120	2.1750	0.1145	Eşit varyans varsayımı altında	.278	.598	-0.370	385	.712	-.31399	.21455
Diğer	267	2.2247	0.0740								
Terk edilmiş, boş arazilerin çevresi											
Barınma ve çalışma	120	3.4333	0.1158	Eşit varyans varsayımı altında	.435	.510	-1.252	385	.211	-.44566	.09885
Diğer	267	3.6067	0.0769								

arasında yer alan 'karanlık' (Kadıköylüler 2.92, ziyaretçiler 2.94), ankette 'yabancıların laf atması' olarak ifade edilen sözlü taciz (Kadıköylüler 2.76, ziyaretçiler 3.17), 'dilenci, tinerci vb kimselerin varlığı' (Kadıköylüler 3.05, ziyaretçiler 3.23) korku hissedilen koşullar olarak öne çıkmaktadır. 'Kaybolmak', 'sokak hayvanlarının varlığı' ise genel olarak korkuya neden olmayan koşullar olarak kaydedilmiştir (Tablo 5).

Korku hissedilen koşullara ilişkin gerçekleştirilen t-testinde ise 'kaybolmak' ve 'yabancıların laf atması' durumları kritik değerler üzerindedir ($p_{KAYBOLMAK}=0.035<0.05$, $p_{YABANCIKLARINLA-FATMASI}=0.001<0.05$). Başka deyişle sıralanan koşullar için iki grubun verdiği cevaplar arasında istatistik olarak anlamlı bir fark bulunmakta, bu koşullarda Kadıköy'de barınma ve çalışma amacıyla bulunan Kadıköylüler ile diğerleri arasında korku hissi bağlamında anlamlı bir fark oluşmaktadır. Kadıköy'de iş ve barınma nedeniyle bulunan kişiler bu koşullarda diğerlerine kıyasla daha az korku hissine kapılmakta, ziyaretçiler bu iki durumda daha fazla korku hissetmektedirler. Diğer tüm koşullarda kişilerin verdiği cevaplar arasında Kadıköy'de bulunma nedeni bağlamında istatistik olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (Tablo 5).

Değerlendirme

Bu çalışma ile İstanbul'un en güvenli olduğu düşünülen üç ilçesinden biri olan Kadıköy'ün merkezinde, Kadıköy sakinlerinin ve ziyaretçilerin mekâna ve koşula bağlı güvensizlik algısı ve suç korkusu araştırılmıştır. Çalışmanın en önemli

kısıt çalışma alanına ilişkin suç oranları elde edilemediğinden gerçek suç ve suç korkusu arasındaki ilişkinin doğrudan irdelenememesidir. Diğer önemli kısıt çalışmanın, katılmaya gönüllü, (Kadıköy'de yaşayan, çalışan ya da Kadıköy'ü ziyaret eden) rastgele örneklerle gerçekleştirilmiş olmasıdır. Bu durum aslında korku hissettiği için yabancılarla konuşmaya çekinen, hatta korku hissettiği için kamusal mekânlardan uzak duran kişilerle görüşülemediği sonucunu doğurmakta ve genelleme yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bunun yanı sıra çalışmada suç korkusu konusunda medya ve benzeri mecraların etkileri de araştırma dışı bırakılmıştır. Ancak çalışmanın özgün yönü farklı kullanıcı grupları ile mekânsal etmenleri öne çıkaran bir çalışma olmasıdır.

Yapılan bu çalışmada Kadıköy ile ilgili iki konuda yorum yapılabilmektedir. Bunlardan ilki mekân ve zaman etmeni bağlamında Kadıköy'ün güvensiz görülen mekânları ile olası nedenlerine ilişkin değerlendirmeler, diğeri mekânda bulunma amacı ve kullanım sürelerine bağlı olarak hissedilen güvensizlik ve suç korkusu konusundaki farklılıklardır.

Zaman etmeni ele alındığında gece saatleri güvensizlik duygusunun arttığı bir zaman dilimi olarak ifade edilmektedir (Treske vd., 1990; Koskela ve Pain, 2000; Thomas ve Bromley 2000; Greene ve Greene, 2003; Haans ve Kort, 2012; Uludağ, 2010; Yirmibeşoğlu ve Ergun, 2015; Tandogan ve İlhan, 2016; Karasu, 2017). Bunun nedeni günün geç saatlerinde ıssızlaşma, karanlık, kötü aydınlatma ve benzeri etmenler olabileceği gibi,

Tablo 5. Bağımsız gruplar için t testine göre katılımcıların Kadıköy'de korku hissettiği koşullar

Kadıköy'de bulunma nedenine bağlı korku hissi	N	Ortalama	Std. hata	Levene eşit varyans testi		T testi						
				F	p	t	df	p	95% Güven aralığı			
									Alt bant	Üst bant		
Kaybolmak												
Barınma ve çalışma	120	1.5333	0.0793	Eşit varyans varsayımı altında	3.460	.064	-2.233	385	.026	-.44092	-.02800	
Diğer	267	1.7678	0.0607									
Kalabalık												
Barınma ve çalışma	120	2.2333	0.1152	Eşit varyans varsayımı altında	0.310	.578	-0.473	385	.636	-.34172	.20914	
Diğer	267	2.2996	0.0784									
İssızlık												
Barınma ve çalışma	120	2.5083	0.1195	Eşit varyans varsayımı altında	0.006	.940	0.511	385	.609	-.21024	.35799	
Diğer	267	2.4345	0.0806									
Karanlık												
Barınma ve çalışma	120	2.9250	0.1184	Eşit varyans varsayımı altında*	4.371	.037	-0.149	385	.882	-.32084	.27571	
Diğer	267	2.9476	0.0867									
Yabancıların laf atması												
Barınma ve çalışma	120	2.7667	0.1200	Eşit varyans varsayımı altında*	5.824	.016	-2.558	385	.011	-.71740	-.09383	
Diğer	267	3.1723	0.0916									
Sokak hayvanlarının varlığı												
Barınma ve çalışma	120	1.7417	0.1015	Eşit varyans varsayımı altında	0.344	.558	-0.584	385	.559	-.31023	.16810	
Diğer	267	1.8127	0.0676									
Dilenci, tinerici vb. varlığı												
Barınma ve çalışma	120	3.0583	0.1249	Eşit varyans varsayımı altında	0.167	.683	-1.163	385	.245	-.46777	.12002	
Diğer	267	3.2322	0.0830									
Kalabalık bir grubun size bakması												
Barınma ve çalışma	120	2.8083	0.1197	Eşit varyans varsayımı altında	2.403	.122	-1.185	385	.237	-.47992	.11906	
Diğer	267	2.9888	0.0868									
Kalabalık bir grubun gürültü yapması												
Barınma ve çalışma	120	2.5083	0.1195	Eşit varyans varsayımı altında	0.006	.940	0.511	385	.609	-.21024	.35799	
Diğer	267	2.4345	0.0806									

*"Karanlık" ve "Yabancıların laf atması" değişkenleri Levene Testi'ni geçememekle birlikte, varyansın homojen olup olmaması durumları arasında test skorları yönünden bir fark bulunmamaktadır.

Thomas ve Bromley'in (1996, 2000) araştırmalarında ortaya koyduğu, gece ekonomisinin merkeze çektiği toplumsal düzeni bozma eğilimi sergileyen kullanıcı tipolojisi de olabilmektedir. Bu çalışma da temelde benzer sonuçlara koşut, gece saatlerinin Kadıköy'de daha fazla güvensizlik hissine neden olduğunu göstermektedir.

Fisher ve Nasar (1992), aydınlatmanın güvenlik algısını etkileyen en önemli faktör olmadığı ve fiziksel çevrede bulunan diğer unsurların da etkili olduğu sonucuna varsa da, Loewen ve diğerleri (1993) yaptıkları araştırmada ortamdaki güvenlik duygusunu arttıran öğelerin başında aydınlatmanın olduğunu saptamışlardır. Yapılan başka bir çalışmada ise 13 araştırmanın

dokuzunda gerçek güvenlik ve aydınlatma arasında pozitif bir ilişki saptandığı, dört araştırmada ise aydınlatmanın güvenlik konusuna etki etmediği ifade edilmektedir (Welsh ve Farrington, 2007). Bu çalışmada Kadıköy'de korku duyulan koşullar sıralamasında ikinci sırada 'karanlık' ifadesinin çıkması, korku hissedilen zaman diliminin gece olduğu sonucunu desteklemektedir. Bu da merkezin belirli bölgelerinde, özellikle gece saatlerinde yüksek düzeyde gözetim gereksinimi olduğunu ortaya koymaktadır.

Açık uçlu ve likert tipi olmak üzere iki farklı soru tipi ile sorulanan ve birbiri ile örtüşen 'güvensizlik hissedilen mekânlar' için verilen yanıtlar değerlendirildiğinde, yanıtların büyük kısmının, özellikle gece saatlerinde kullanıcı nüfusu oldukça azalan, merkez işlevli ve ulaşım işlevli alanları işaret ettiği görülmektedir. Bu sonuçlar Beşiktaş Sinanpaşa Mahallesi'nde gerçekleştirilen çalışma ile kısmen benzerlik göstermektedir (Köklü, Yirmibeşoğlu, 2017:364). Her iki çalışmada da çarşı alanı, ticaret aksı, meydan/açık alanlar gibi bölgeler kullanıcı tarafından güvensiz olarak nitelendirilmektedir. Ancak Beşiktaş'ta Kadıköy'ün aksine kıyı bölgesi ve ulaşım alanları güvensizlik hissedilen alanların dışında kalmıştır. Kadıköy'de elde edilen bu sonucun olası nedenleri arasında gece saatlerinde azalan kullanıcı sayısına bağlı ıssızlık, görme/görülme konusunda yaşanan endişeler, aydınlatmanın yeterli olmayışı, özellikle gece saatlerinde geniş boş bir alana dönüşen kıyı bölgesinin iyi tasarlanmamış oluşu, yeterli denetimin olmayışı sayılabilir. Katılımcıların içinden çok sayıda ziyaretçi tarafından yukarıda tanımlanan çevrelerin güvensiz bulunmasının nedeni de ziyaretçilerin (özellikle geç saatlerde bölgeden ayrılmak amacıyla) bu ulaşım alanlarını kullanmalarıyla ilişkilidir.

Çalışmada güvensizlik duygusunun ziyaretçiler tarafından görece daha fazla hissedildiği görülmektedir. İngiltere'de yapılan bir araştırmada da benzer biçimde, kent merkezi hakkında güvensizlik dahil olmak üzere en olumsuz izlemlerin, merkezi daha seyrek kullanan ziyaretçiler tarafından dile getirildiği ifade edilmektedir (Thomas ve Bromley, 2000). Sonuçlar bu çevrelerde hissedilen tehdit algısının tehdit deneyiminden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Güvensiz addedilen ve korku hissedilen bu mekânlarda güvenlik algısını arttırmak amacıyla sorunun kaynağı saptanarak çözüm odaklı düzenlemelerin gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; katılımcıların içinde buldukları mekân ve koşulları yorumlayarak, suça maruz kalma olasılığı nedeniyle endişe duydukları anlaşılmaktadır. Kullanıcı mekânsal algıya dayalı risk değerlendirmeleri sonucunda çevrenin güvensizlik ve suç potansiyelini değerlendirmekte, mağduriyet yaşama olasılığını yorumlamakta bağlı olarak mekânı güvenli veya güvensiz olarak tanımlamaktadır.

Çalışmadaki ilginç sonuçlardan diğeri; uluslararası yazının ak-

sine, duvar yazıları ve resimlerinin (*Kadıköylülere kıyasla ziyaretçilere biraz daha yüksek oranda rahatsızlık verse de*) genel olarak çevre ile ilgili güvensizlik duygusu yaratmadığıdır. Buna karşılık toplu taşıma araçları ve ara sokaklar, özellikle ziyaretçiler tarafından güvensiz olarak tanımlanmaktadır. Kullanıcı tipine bağlı bir farklılık da Kadıköylülerin Yeldeğirmeni semtini rihtıma bağlayan sokakları güvensiz olarak tanımlarına karşın, ziyaretçilerin bu bölgeye hiç değinmemiş olmasıdır. Bu farklılık çalışmaya katılan ziyaretçilerin bu çevre hakkında yeterli bilgi ve deneyim sahibi olmamaları ile açıklanabilir.

Korku duyumsanan durumların başında ise 'dilenci, tinerci vb. kişilerin mekânda varlığı' gelmekte bunu 'karanlık' takip etmektedir. Korku hissedilen durumların içinde 'yabancıların sözlü tacizi' 3. sırada, yabancıların bakması olarak tarif edilen diğer bir taciz türü de 4. sırada yer almaktadır. Bunların içinde sadece 'sözlü taciz' ziyaretçilerin Kadıköylülerden daha fazla korku duymasına neden olmaktadır.

Kullanıcıların belirli mekânlarda korku hissetmesinin önlenilmesindeki yöntemlerden biri kentsel tasarımıdır. Kentsel tasarım çalışmaları ile özellikle merkez alanlarında günün belirli zamanlarında ortaya çıkan ıssızlaşmanın önüne geçecek karma işlevlerin mekâna kazandırılması, yine tasarım yoluyla görme/görülme olanaklarının sağlanması, aydınlatma altyapısının iyileştirilmesi, erişim olanaklarını geliştirilmesi, sürekli bakım ve onarım gibi uygulamaların gerçekleştirilmesi ile risk algısı yönetimi gerekmektedir. Ancak mekânsal etmenlerin dışında, sosyal yapının da güvenli bir ortam yaratılmasındaki önemi göz ardı edilmemelidir. Bu çalışmanın kısıtlarına rağmen suç korkusu ve mekân ilişkisi bağlamında gelecekteki çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Teşekkür

Araştırmanın istatistik hesaplarını gerçekleştiren Yasin Enes Aksu'ya, anketin uygulama süreci ile ilgili Ebru Çakmak ve Meryem Çağış'a katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Alkimim, A., Clarke, K. C., & Oliveira, F. S. (2013). Fear, Crime, and Space: The Case of Viçosa, Brazil. *Applied Geography*, 42, 124-132.
- Bilen, Ö., Aşkın, Ö. E., Büyüklü, A. H., Ökten, A., Mehmet, G. Ü. R. (2013). How the fear of crime spatially differs among the districts of Istanbul. *Social Sciences*, 8(4), 153-164.
- Clarke, R. V., ve Cornish, D. B. (1985). Modeling Offenders' Decisions: A Framework for Research and Policy. *Crime and Justice*, 6, 147-185.
- Çardak, B. (2012). Kadınların Suç Korkuları Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 1(1), 23-45.
- Dolan, P. ve Peasgood, T. (2007). Estimating the Economic and Social Costs of the Fear of Crime. *The British Journal of Criminology*, 47(1), 121-132.
- Dolu, O., Uludağ, Ş., Doğutaş, C. (2010). Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları İlişkisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65 (01), 057-081.
- Dönmezer, S. (1975). *Kriminoloji*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- England, M. R., Simon, S. (2010). Scary Cities: Urban Geographies of Fear, Difference and Belonging. *Social & Cultural Geography*, 11(3), 201-207.
- Ergun, N., Yirmibeşoğlu, F. (2016). Differences Fear of Crime between Resident and Visitors in the Old City Center of Istanbul. *The International Journal of Social Sciences and Humanities Invention*, 3(12), 3106-3122 ISSN: 2349-2031.
- Erkan, N. Ç. (2015). Büyük Kentlerde Kadınların Korku Mekanları. Adem Solak, Öner Solak (Ed.), *Günlük Hayat Sosyolojisi Açısından Suç ve Suç Korkusu içinde*, 401-411, Ankara: HEGEM Vakfı Yayınları.
- Farrall, S., Bannister, J., Ditton, J. Ve Gilchrist, E. (1997). Questioning the Measurement of the Fear of Crime. *British Journal of Criminology*, 37(4), 658-679.
- Farrall, S. ve Gadd, D. (2004). Research Note the Frequency of the Fear of Crime. *British Journal Criminal*, 44, 127-132.
- Ferraro, K. F. (1995). *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*. Albany: State University of New York Press.
- Fisher, B. S., & Nasar, J. L. (1992). Fear of crime in relation to three exterior site features: Prospect, refuge, and escape. *Environment and Behavior*, 24, 35-65.
- Gray, E., Jackson, J. ve Farrall, S. (2011). Feelings and Functions in the Fear of Crime, Applying a New Approach to Victimization Insecurity. *British Journal of Criminology*, 51, 75-94.
- Greene, M. ve Greene, R. (2003). Urban Safety in Residential Areas: Spatial Variables in Crime and Feeling of (in) Security. *World Bank Urban Research Symposium*, 15-17 December, Washington D.C.
- Haans, A., & Kort, Y. A. (2012). Light distribution in dynamic street lighting: Two experimental studies on its effects on perceived safety, prospect, concealment, and escape. *Journal of Environmental Psychology*, 32(4), 342-352. doi:10.1016/j.jenvp.2012.05.006
- Jackson, J. (2009). A Psychological Perspective on Vulnerability in the Fear of Crime. *Psychology, Crime & Law*, 15(4), 365-390.
- Karakus, Ö., McGarrell, E. F., Basibuyuk, O., (2010). Fear of Crime among Citizens of Turkey. *Journal of Criminal Justice*, 38, 174-184.
- Karasu, M. A. (2017). Kentel Mekânda Suç Korkusu -Şanlıurfa Örneği-. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 41-41. doi:10.18490/sosars.308642
- Koskela, H., Pain, R. (2000). Revisiting Fear And Place: Women's Fear of Attack and the Built Environment. *Geoforum* 2000, Elsevier Science Ltd., 31, 269-280.
- Köklü, E., ve Yirmibeşoğlu, F. (2017). Investigation of Fear of Crime in City Centers through the Example of Beşiktaş Sinanpaşa Neighborhood. *Current Urban Studies*, 05(03), 356-378. doi:10.4236/cus.2017.53020
- Kul, M. (2013). Suçtan Daha Büyük Suç Korkusu. İstanbul: YeniYüzyıl.
- Loewen, L. J., Steel, G. D., ve Suedfeld, P. (1993). Perceived Safety from Crime in the Urban Environment. *Journal of Environmental Psychology*, 13, 323-331.
- McCrea, R., Shyy, T. K., Western, J. ve Stimson, R. J. (2005). Fear of Crime in Brisbane: Individual, Social and Neighbourhood Factors in Perspective. *Journal of Sociology*, 41(1), 7-27.
- Nasar, J. L., Fisher, B. (1993). Hot Spots of Fear and Crime: A Multi-method Investigation. *Journal of Environmental Psychology*, 13(3), 187-206.
- Newman, O. (1996). *Creating Defensible Space*. Institute for Community Design Analysis, Center for Urban Policy Research, Rutgers University.
- Özaşçılar, M., Ziyalar, N. (2009). Suç Korkusu: İstanbul'da Yaşayan 18-25 Yaş Grubu Üniversite Öğrencilerinin Mağdur Olma Riskleri Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Adli Bilimler Dergisi*, 8, 7-17.
- Saunderson, W. (2001). Issues of Women's Fear in Urban Space: The Case of Belfast. *Women and Environment International*, 50(51), 28-31.
- Sipahi, E. B. (2016). Suç Korkusu, Türkiye Kentlerinde Bir Alan Araştırması. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Smolej, M., Janne K. (2006). The Relation Between Crime News and Fear of Violence. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 211-227.
- Tandogan, O., ve İlhan, B. S. (2016). Fear of Crime in Public Spaces: From the View of Women Living in Cities. *Procedia Engineering*, 161, 2011-2018. doi:10.1016/j.proeng.2016.08.795
- Thomas, C. J. ve Bromley, R. D. F. (1996) Safety and Shopping: Peripherality and Shopper Anxiety, *Environment and Planning C*, 14, pp. 469-488.
- Thomas, C. J., ve Bromley, R. D. (2000). City-centre Revitalisation: Problems of Fragmentation and Fear in the Evening and Night-time City. *Urban Studies*, 37(8), 1403-1429. doi:10.1080/00420980020080181
- Treske, M. vd. (1990) *Frauen Angst Raeume – ein Fotodokumentation*, Frankfurt: AK Frauenraume.
- Uludağ, Ş. (2010). Vatandaşların Suç Korku (Güvenlik Endişesi) Seviyesine Etki Eden Faktörler ve Alınabilecek Önlemler: Malatya Örneği. *Polis Bilimleri Dergisi*, 12(1), 1-28.
- Uludağ, Ş., Dolu, O. (2013). *Türkiye'de Suç Korkusu*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Utma, S. (2016). Suç Korkusu ve Meydanın Suç Korkusunun Oluşmasına Etkileri. Adem Solak, Öner Solak (Ed.), *Günlük Hayat Sosyolojisi Açısından Suç ve Suç Korkusu içinde (s:497-506)*, Ankara: HEGEM Vakfı Yayınları.
- Valentine, G. (1990). Women's Fear and the Design of Public Space. *Built Environment*, 16(4), 288-303.
- Valera, S., Guàrdia, J. (2014). Perceived Insecurity and Fear of Crime in A City with Low-Crime Rates. *Journal of Environmental Psychology*, 38, 195-205.
- van Eijk, G. (2017). Between Risk and Resistance: Gender Socialization, Equality, and Ambiguous Norms in Fear of Crime and Safekeeping. *Feminist Criminology*, 12(2), 103-124.
- Welsh, B. C., ve Farrington, D. P. (2007). *Improved Street Lighting and Crime Prevention: A Systematic Review*. Stockholm, Sweden: Swedish National Council for Crime Prevention.
- Wilcox, P., Quisenberry, N. ve Jones, S. (2003). The Built Environment and Community Crime Risk Interpretation. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 40(3), 322-345.
- Wilson, J. Q., Kelling, G. (1982). Broken Windows, the Police and Neighborhood Safety, *The Atlantic Monthly*, 249: 29-38.
- Yazıcıoğlu, Y., Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Scientific Research Methods through the SPSS)*. Ankara: Detay Publications.
- Yirmibeşoğlu, F., Ergun, N. (2015). Fear of Crime Among Women in the Old City Center of Istanbul, *Current Urban Studies*, 3(2), 161-174.